

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Elofizetési díjak:</i>	A társulat minden rendü tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pen- tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatának küldendők.
Egész évre — — — — — 4 frt	—	
Félévre — — — — — 2 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	
Negyedévre — — — — — 1 „		

Lumen de coelo.

Február 20-án huszonegy éve mult, hogy szentséges atyánk, XIII. Leó pápa az anyaszentegyház kormányzatát átvette. Nehány nap mulva ugyan annyi lesz, hogy a Szent Péter-templom hatalmas boltíve alatt a szent tiarát homlokára illesztették. Azóta Pecci Joachim gr. Krisztus földi helytartója. Rengeteg, szinte szédítő hatalom, ha azt a maga valóságában és terjedelmében elgondoljuk. Mert miben áll a római pápa hatalmának lényege és jelentősége? Lássuk röviden, hogy aztán XIII. Leó bölcsességét megmérhessük.

Midőn Krisztus Sz. Pétert az egyház alapjává tette, akkor egy hatóságot teremtett az egyházban, felruházván azt a lehető legszélesebb hatalmi körrel és méltósággal. És e hatóság a pápa. Valamint a püspök hatalma az ő egész nyájára, úgy a pápáé az egész egyházra kiterjed. És e hatalom *rendes* vagyis egyenesen az Istentől ered, nem pedig a püspökök, vagy községek megbízásából, *teljes* vagyis rendelhet és határozhat mindent, mi az egyháznak javára szolgál, *legfőbb*, mert csak Krisztusnak és lelkiismeretének felelős. Ugy hogy bizonyos értelemben elmondhatjuk, a pápa egyedül egyház, és pápa nélkül nincs egyház.

E beláthatatlan terjedelmű *souverain* hatalom fölülmul minden földi hatalmat, már csak eredete és rendeltése szerint is, minthogy mennyei eredetű lelki hatalom. E földön minden romló. Az erő piramisait épen úgy megőrli az idő, mint az ész remek alkotásait; az égbe meredő jéghegyek nem erősebbek a fűszálon himbálódzó fénybogárnál. Csak egyedül lelkünkön s annak javain török meg a mulandóság hatalma. Ha tehát nagy hatalom a királyé, ki a mulandó természet egy darabján uralkodik, melynek haza a neve: mennyivel nagyobb és jelentősebb az örökéletű lelkek királyának, a pápának hatalma!

Ismen van, hogy a pápaság istenileg megszabott szervezeténél fogva feltételez és magában foglal minden gondolható hatalmat. Habár nem abszolút hatalom olyan értelemben, miként e szót az államéletben alkalmazni szoktuk, de bizonyára független monarchia, mert az egyházi hatalom teljességét úgy viseli, hogy mindenkinek parancsol s neki mindenki engedelmeskedik. De másrészt aristokratikus hatalom a pápaság, mert az egy fő mellett isteni jog alapján ott áll a püspökség, a legnagyobb tiszteletre legméltóbb, tudományban és erényben legkitünőbb tanács, melynek a földön semmi kormányzatban párja nincs. Végre demokratikus a pápaság; nyitva áll az egyháznak minden tagja előtt. Így egyesíti magában az államformák minden jó tulajdonságát, mely századok folyamán a polgári társadalomban kifejlődött.

Tehát a pápai hatalom lényege, jelentősége és szervezete végtelen magasságban áll minden egyéb hatalom felett. És ha tisztán emberi erőre bízók, össze roskadnának alatta még a titáni vállak is.

És a mostoha idők, az emberi szív zabolátlan szenvedélyei erőszak és ármány, kaján irigység és hatalmi tulkapás mennyi, de mennyi akadályt gördít a pápaság elé! A történelem bizonyosságára, hogy egyetlen hatalmat sem ostromolt annyi ádáz ellenség. Különösen napjainkban, a tudás és műveltség rohamos haladásának korában, felette nehéz a pápa helyzete, mert inkább orvul, vakond módjára támadják, alattvalóit nem elrabolni, hanem elcsábítani törekednek.

És XIII. Leó ősz alakja, hogy áll ekkora teher alatt? Atlasnak gondolom a szentatyát, kinek

vallaira egy egész égboltozat nehezedik. És alatta meg nem remeg, fáradalmat, vagy gyengeséget el nem árul. A mi testében talán fogyatékos, azt pótolja csodálandó bölcsesége. Az a huszonegy esztendő, mióta Krisztust helyettesíti a földön, nemzeteket látott térdre borulva szent Péter széke előtt, kiknek kezében ajándék csillogott az országok aranyából szívében, pedig a Leó hatalmas keze alatt újja éledő kath. hit tüze lobogott magasra. Látott hatalmi gőgöt Bismarckban és szentségtörő erőszakot a kulturhareban. Látta és látja az istentelen társulatok és szövetkezetek sátáni munkáját, a mint tájékozó dühvel trón és oltár ellen agyarkodnak; látott megoldhatatlannak látszó problémákat, kiállott elviselhetetlennek tetsző terheket, s aggasztán alakja még is áll, mint a pharoszi torony és bölcsesége világít, mint az ó-szövetségi tüzoszlop. Őt igazán mennyei világosság, lumen de coelo élteni és tartja.

Ez a nagy hatalom, ez a mennyei fény meghat és elragad. Valahányszor egy-egy nevezetesebb fordulat következik be a szent Atya életében, mindannyiszor összedobban a kath. világ szíve. És libben az ima és száll az ének! Dominus conservet eum! Tartsd meg őt Uram és ne add ellenségeinek kezébe, hogy még sokáig kormányozhassa egyházadat a hatalom teljességével és a bölcsesség mennyei világosságával, mely egyedül mutat biztos irányt a földi élet útvesztőiben. De hát kihez is mehetnénk, hiszen az örök élet igéi nála vannak!

Az antik és a keresztény kultúra.

Isteni Megváltónk a kereszténységnek a világhoz való viszonyát két hasonlatban jelzi. Sz. Máténál így szól: Hasonlít a mennyei országa a *gyöngyhöz*, melyért a kalmár minden vagyonát odaadta; ismét: hasonlít az a *kovászhoz*, melyet az asszony három véka lisztben elegyít, míg az egészet megsavanyítja. Az első hasonlat Isten országát a tisztán vallási körben ábrázolja, mint az egyetlen szükségeset, melyért mindent föl kell áldozni; a második akkép tünteti fel Isten országát, mint mely mindent keresztülhat és szellemével tölt meg. És midőn az egyház így munkálkodik első sorban a mennyországért, — a *többi hozzá adatot neki* — oly polgárosító hatást gyakorolt, minőt semmi más földi intézmény; az egyház lett a legfőbb, legáltalánosabb, mindent felöllel, tartós kultur-elve az új világnak, melyet teremtett, olyképpen, hogy az európai műveltség lényegesen keresztény műveltség.

És csakugyan, a kereszténység végbevitté azt, a mit a világ semmiféle hatalma nem volt képes létrehozni: odaplántálta az emberiség kebelébe a *váltás-erkölcsi* műveltséget és ezzel az emberiségbe erősíté minden igaz műveltség életalapját és lényegét. Ez ama pont, mely körül minden forog; ebben koncentrálódik a kereszténységnek minden egyebet fölülmúló jelentősége az emberiség kultur-fejlődését illetőleg. Az igazi műveltség e középpontja, e kimondhatatlan értékes kultur-kincs hiányzott az antik világból; ez volt az oka, hogy a barbárságon nem bírt felülemelkedni, minden kulturai fejlettség dacára sem, melyet az emberi élet különböző térein elért vala. Most meghozá a kereszténység e kultur-kincset. A keresztén végbevitt váltás isteni hatalma behatolt az emberek szívébe, megtisztítá őket a bűntől, és erkölcsi tökélyre vezeté őket, oly életre, mely Istenből és Istenben vagyon. Az emberi szellem megszűnt erkölcsi életében az érzékiség átka alatt sialódni, bensejében az állatias hatalmainak szolgálni. Az emberi szellem felszabadult e szolgátság alól, és ez isteni malaszt világosságának és erejének következtében uralomra jutott az anyag fölött. Így újult meg az ember az ő életének legmélyebb alapjában; így

nyeré el a lélek ama vallás-erkölcsi nemességét, melyen belső és külső életének minden további nemesbülése és tökélyesbülése nyugszik.

A kereszténység a szó legfőnségesebb értelmében — megújítá a föld színet. Szőnyegre vont minden kérdést, melyek az emberiséget érdeklik; lényegének minden problémájával bibelődött, sor-ának minden változatát figyelemmel kísérte.

Hiszzen a Krisztus Urunk utáni világtörténelem nem egyéb mint egy egészen új teremtés az emberi élet minden rétegében, az értelem és erkölcs, a tudomány és művészet körében, az egyesek lelki világában, valamint a világtörténelem színterén a családok békéjében és csöndes otthonában, és nem kevésbé a népek vagy életében, a nemzetek nyilvános jogkörében és lelki-meretében egy eddig soha sem is álmódott hatalommal serkenté föl a kereszténység az emberi nem valamennyi erőit, működéseit, irányzatait és szükségleteit, és azokat teljesen új alakokba önté, melyeket a régi világ nem ismert, és melyekhez a világ Krisztus nélkül még csak legtávolabbról sem hasonlítható.

És ajátságos — szinte azt mondán, nevétség-s —, hogy még egyébként kiváló szellemek is állandóan az ókorral s annak műveltségével kacérokodnak, a keresztény kultúrát összes világtalalkító vívmányaival együtt számba sem veszik vagy legalább félvállról emlegetik. Sőt olyanok is találhatók, kik történelmi ferdtételekkel, hazugságokkal homályt borítanak a keresztény kultúrára, az antik műveltségért rajongnak s annak a visszaállítására után epednek. Avagy nem elég bizonyítékot szolgálhat-e ezen tétélelem nézve azon nagyon is turesa körülmény, hogy az önfeláldozás máig is egy Leonidaszhoz tesz hasonlóvá, a testi erő Herkulesről neveződik s a szilárd jellem Kátót közelíti meg? A férfi szépség Apollón, a női báj Venusban s a feuség Zeusban ábrázolódik. Egy szép tetmény megközelíti Appelles ecsetjét, egy remek szobor Pheitiáshoz méltó, egy impozáns épület az atheni akropolisra emlékeztet. Egy megrázó dráma Sophocles szellemét árulja el, egy hősköltemény Homérosé, s juttatja eszünkbe s a lírai költészetéről Horáciusra emléke. Ők... és így tovább. Nem pogány felfogás ez?! Mintha a

keresztény kultúra nem tudna száz meg száz — az előbb említett hősöket, írót és művészeket nem csak utólévő hanem minden tekintetben felül is múló alakokat élénk állítani.

Nem kutatom ez alkalommal ennek a visszásságnak okait, hanem átírok tulajdonképpeni feladatomra. Teljes tárgyilagossággal mutatom be az ó-kori, az antik kulturát s reá a keresztény, a modern művelődést. S aztán válasszunk: haladjunk-e előre a keresztény kultúra terén, vagy állítsuk vissza az antik világot? Előre mondhatom, a választás nem lesz nehéz.

(Folyt. köv.)

Egy szerény indítvány.

Mily borzasztó vakmerőséggel, mily szertelett veszedelmes tegyerekekkel küzdenek az egyház ellenségei Krisztus tana, anyaszentegyházunk intézményei ellen, iparkodva minden áron és mindenhol vagy teljesen megakadályozni, vagy pedig legalább, a mennyire tőlük csak telik, meggyengíteni, hátráltatni működését, régen tudjuk s már nem újság előttünk.

A legújabb időben azonban akár csak az egész poklot hiyták volna még segítségül és ezzel egyesítve végső erőmegfeszítést akarnának kifejteni a anyaszentegyház meggyöződésében, úgy tombolnak s oly szokatlan s eddig nem igen használt harc eszközöket használnak, különös harmodort alkalmaznak.

Fondorlektű és találcsony a pokol földi gárója s hol pénzzel, vesztegeléssel, nyilvános és titkos erőszakkal célt már nem ér, ott ma már nem csak a családot, nemcsak az iskolákat mételezki meg, tovább megy, országokat, nemzeteket összefűző kötelekeket szakít szét s oly világra szóló, nemzetek életébe vágó szent érdekeket vsz galád módon a piacra, hogy ez a rendszerré lett pokoli eljárás, ha ideje korán meg nem akadályoztatik, szükségképen is maga után vonja a világtársadalom nemcsak vallásérkölesi, de egyszerűsminő nemzetiségi, nemzeti érzés tekintetében való fölfordulását, teljes szétbomlását.

Igaz, hogy régóta küzd az állam hatalma az egyház a vallás ellen s paráda kézzel markol bele ennek legszentebb jogaiba. Mégis csak legújabb keletű az, hogy politikából vallást, a vallásból politikát csinálók s a hol ez az experimentum esütörtököt mond, ott aztán a nacionalizmust, a nemzetiséget léptetik fel a vallás köpenyében, vagy egyszerűen vallásnak deklarálják azt és élnek vissza vele, hogy üssenek egyet az egyazon és érjenek célt oly politikai törekvésekben, melyekkel, ha leplezetlenül állanak a világ vagy törvényhozás elé, a hazaárulók megérdemlett sorsára jutnának. Ilyenféle akció a hírhedt Schönerer osztrák képviselő és cinkosainak páratlan vakmerőséggel és szemtelen-séggel nem régen megkezdett ördögi agítálása, mely már nem bajlódik a munkás osztályllyal csak, hanem az ifjúságot, a társadalom jövő reményét szemelte ki áldozatul céljának elérésére.

Igaz, hogy úgy a hogy mellékes dolog lehetne ránk magyarokra nézve Schönerer és kompánistáinak Ausztria rovására menő aknamunkája, osztrák ellenes törekvései, ha azok tisztán csak politika színezettek, vagy jellegűek volnának.

Csaklogy Schönerer vallási kérdést csinált politikájából. Politikája csak vezető sodrony, mely irtózatosan veszedelmes áramlatával az ifjúság szívén van irányítva s ott nem politika lag, hanem vallásérkölesileg értelmes pusztításokat viszen végbe. A mire manapság leginkább van szüksége ifjúságunknak, a vallástól, a vallásos meggyöződésről fosztja meg Schönerer az osztrák katolikus fiatalságot, politikai sikereinek biztosítására s hogy annál inkább, s annál előbb váltsa meg szegény Ausztriában az „Allgemeines Deutschem, Reussenthum“ eszméjét.

Az elmúlt két hétben az innsbrucki egyetemen, hova Schönerernek sikerült ugylátszik gyökeret verni, *hatr-mnyole* katolikus ifjú, egyetemi hallgató elhagyta a lelkiismeretlen agitátor füres, d: ördögi ámitgatásaira hitét és lett protestáns csak azért, hogy az Allgemeines Schönerer-féle Deutschtum-nak apostolaivá, uttörőivé lehessenek Ausztriában. Úgy mondja az újság, hogy e tekintetben erősen folynak Schönerer és cégének izgatásai Bécs, Grác és Prága egyetemein.

Schönerer jól számít. A kié az ifjúság, azé a jövő. Irtózatos! Ausztria ifjúságára vetette magát az Istent, embert, vallást, erkölcsöt, hazát s lelkiismeretet nem ismerő ellenség. A szülők legdrágább kincseit, az egyház legszebb reményét, a haza egykori hivatott támaszát, az ifjúságot Istentől, vallásától fosztja meg az istentelenség cégéres konzorciuma; rablótámadást intéz az egykor bírhú Ausztria intelligens ifjúság szíve ellen, s sajnos meg félős, hogy e pokoli támadásoknak megszámlálhatatlan áldozata lesz.

Ausztria első szomszédunk. A szomszedságban, látjuk, veszedelmesen csapnak fel a pusztító lángok. Örkdönnünk kell.

A körülmény, hogy mily rosszul járt hazánk a szocializmus dolgával és ennek immár egész munkásosztályunkat megmételező szerfelett káros törekvéseivel, legyen példa előttünk. Ezelőtt hat esztendővel nyoma se volt nálunk a szocializmusnak, jöllehet látták a fenyegető veszélyt a szomszéd Ausztriában, semmi óvintézkedéseket illetékes helyen nem tettek. Köveikeménye az volt, hogy rövid idővel reá 1894-ben felesapott a szocializmus lángja hazánkban is. Azóta vér is folyt, de kioltani a mind inkább tovaterjedő tüzet azért még korántsem sikerült. Ellenkezőleg!

Óvintézkedéseket kell tennünk sáncokat, magas, erős sáncokat kell emelnünk, hogy az a veszedelmes ár Ausztriából át ne csapjon a határon. Ez legelső és legszentebb, legsürgösebb köteleességünk.

Azt mondom, *köteleességünk*. Mert ki van első sorban hivatva ily Schönerer-féle pokoli törekvésnek és erkölcsi rablótámadásoknak gátat vetni, ha nem a katolikus papság!?

Ki a székes-tóvárosban vagy más fő- és közép iskolákkal dícsékvő városokban megfigyerte a társadalmi életet és a közvélemény megnyilatkozását, az szomoruan tapasztalhatta, mily borzasztóan van veszélyeztetve ifjúságunk vallásos érzülete, hitbeli meggyöződése, erkölcsé; az tudni is fogja, hogy ezen és ezen már akkor vesztik el ártatlanságukat szemérmetségüket s lésznek e minden szép, nemes, szent, vallásos és erkölcsös iránt közömbösek, fogékonytalanok, mikor alig rázták le talpokról az iskola porát.

Ismerjük a haza sorsát igazgató államférfiak és törvénygyártó közegek egyház- és vallásellenes politikáját, az ezáltal megteremtett társadalmi viaszás állapotokat, a melye-

ket közelről élvez egyetemi ifjúságunk és a mely állapotok megnyilatkozásának árjába belesodorják azt a szegény ifjúságot lelketlen számításal csak azért is, hogy később annál ügyesebb szó- és ügyvivői legyenek az erőszakos, kiméletlen állami omnipotenciának és azon törekvéseknek, melyek ennek természetes követői, kísérői: a vallástalanság, vallásgyűlölet, ádáz harc Isten, egyház és mindaz ellen, mi ezzel csak valamennyire is kapcsolatban van.

Volt alkalom az egyetemi ifjúság, melyből kikertül a haza intelligenciája, — életét, ennek sokoldalú megnyilatkozását esztendőnkön keresztül közelről megfigyelhetni, s tapasztalatból mondom, hogy nagy hit és erkölcs dolgában a szegénység. Nagyobb városokban pedig nem sokkal jobbak és vigasztalóbbak a középiskolák ifjúsága között is az állapotok. Ne ámitgassa magát senki azzal, hogy hát hiszen minden középiskolában rendszeresítve van a hitoktatás. A hittanórák kétféleg megtartotnak, sőt vasár- és ünnepnapokon még templomba is jár az ifjúság. Mert ne feledjük el, hogy manapság rangfokozatos különbség nélkül a család nagyon csekély módon, vagy éppen semmiben sincsen segítségére a hitoktatónak a vallás-erkölcsös nevelést illetőleg. Az alsó osztályokban legtöbbször csak elhanyagolt talajt veszünk át, a felsőbb osztályokban pedig gyakran már le is tarolt, gaz borította talajok, melynek rendbehozása nagyon nagyon nehéz és kétes.

Röviden csak azt akarom kihozni, hogy gyűnyag a felső iskolákban, az egyetemeken van nálunk is elég. Titokban szíjják is körülötte a tüzet. Csak szikra kell és az apostázia megvan tényleg. Készség erre van elég. Gondoskodnak erről a politika részéről, de a kat. dráknál is. A középiskolákból pedig egyre gyűl fel a gyűnyag. Ha csábítás, vesztetés, kinttűntető jóakat, főleg mikor pályaválasztásra kerül a dolog, nem használ, megteszi a „szelid nyomás“ a hatását.

Ellensúlyozni kell tehát a rosszat, a rossz befolyásolást pótolni rendkívüli módon, rendkívüli eszközök alkalmazásával az iskolán kívül azt az oktatást, azt a vallásos tágabb téren mozgó nevelést, még pedig gyakorlatilag, melyben a törvény szabta kurta idő, vagy mondjuk a törvényes megszorítás kénytelen-kelletlenül megakadályoz. Az idő és vi szonyok változásával szükséges manap, hogy már ifjúságunkkal ismertessük meg tüzesebben a praktikus kereszténység, keresztény hitét, eivét, oly módon, mint a hogy ezt oly áldásos sikerrel teszik meg a helyi-kezzel megtartott szent missiók. Az iskolában már nem felelhetünk meg teljesen annak a fontos és nagy feladatnak a hitoktatás, a vallás-erkölcsös nevelés terén, melyet a jelenkor zilált kereszténytelen társadalmi viszonyai sürgetően szükségessé tesznek arra néve, hogy ifjúságunkat, serdülő, nemzedékünket az egyház és haza számára a gyakorlati keresztény katolikus hitélet értelmében megmentsük, és a jövőre megtartsuk.

„Itt az idő most vagy soha!“

„Hódolat Krisztusnak!“ Ez most a század végével a riadó, a világ öt része fölött elhangzó katolikus jelszó. Ne csak künn a világban hangoztassuk e jelszót, vigyük be az iskolákba is, főképp középiskoláink és egyetemeink tágas tantermeibe, hozzuk gyorsabb, hevesebb mozgásba ifjaink szívét is e felső jelszóval; ismertessük meg tanuló ifjúságunkkal, hogy mit akar mondani e nagyszabású jelszó és mit akarunk vele elérni; mondom ismertessük meg azon

módon, ahogy Főpásztorunk egy néhány középiskolánkban, Gyulef-hérvart, Kolozsvárt, Brassóban, már meg is kezdette az által, hogy az ifjúsággal szent gyakorlatokat tartatott.

Nem új tebát indítványom, melyet szerényen és korautsem mérvadó vagy hivatott voltom tudatában első sorban is középiskoláinkon működő főt. paptanáraink szíves s jóakaró figyelmébe kívánék a következőekben összefoglalva ajánlani.

T. i. I-ször: Összes középiskolai tanáraink tömörüljenek s alakítsanak egy bizottságot, mely egy a gymnázium ifjúsággal az idén rendezendő világra szóló, e jelszavát „Hódolat Jézus Krisztusnak“ megvalósító ünnepély érdekében és tárgyában, kérje ki kegyelmes püspök urunk kegyes engedélyét és protektorátusát.

Volt idő, a midőn buzdító lángszavak kereszties hadjáratot teremtettek meg; a gyermekek kereszties hadjáratát a pogány ellenség ellen. Rendezzenek, szervezzenek kereszties hadjáratot most századvégével is a magasabb kiképzés és nevelés lelkes bajnokai azzal az ifjúsággal, mely első sorban leendő hivatva jövőben érvényt szerezni e világra szóló jelszavának: „Hódolat Jézus Krisztusnak.“ Azért másodsor, kérjék meg a jó főpásztort, hogy minden gymnáziumban rendeljen el böles belátása szerint szent gyakorlatokat, a melyek alkalmával ismertessék meg az ifjúsággal Jézust, a hogy él, uralkodik és parancsol, de ismertessék meg az ifjakal a világot is undorító romlottóságával és őket fenyegető veszélyeivel. Ismertessék meg velők azt a nagy és fontos feladatot, mely reájuk az egyház és a haza érdekében vár.

A tanuló ifjúság Jézus iránt kifejezendő hódolatának főnyújtója azonban legyen az összes erdélyi gymnáziumokból összegyűlt diákság egy tüntető, nagyszertű búcsújárása Csik Somlyóra, az édes Szűz Mária erdélyi kegyelem trónjához.

Miért is 3 szor a bizottság járjon püspök urunk elé és kérje meg, hogy hagyja jóvá e tervet kegyeskedjék említett tervezett ifjúság búcsújárásának határidőjét kitűzni s személyesen is a Csiksomlyón tartandó ünnepségek élére állani.

A mi a deákság összegyűjtését illeti, egy lelkes felhívás és buzdítás, az exercitumok alatti előkészítése a dolognak nem tévesztendő el hatását. Az ifjúság minden jóra képes, csak buzdítás, felvilágosítás, lelkesítés kell. Mindazonáltal e tervezett búcsújárást még évközben, az iskolákból kiindulóknak kontemplálnám, s gyülekezési helynek pedig Brassót ajánlanám.

A módozatokat megállapítani s tenni arról, hogy még a legszegényebb deákok is részt vehessenek, az ügyet magáévá tett bizottság körültekintő érdeklődésére és jóakor előkészítő munkásságára lenne bízva. Nem hiszem, hogy volna csak egy az ifjúságot szerető szív is, mely ez ügyben támogató filéireit megvonná, megtagadná a kérelmezőtől.

Úgyisintén csak a bizottság, tervünket lelkes felkarolása, ez iránti érdeklődése eszközölhetné, hogy e tekintetben „mutatis mutandis“ országos mozgalom indulna meg a középiskolai és egyetemi tanárok között.

Miño felségies demonstráció volna ez Jézus Krisztus mellett ifjúságunk részéről!! Hatalmas, káprázatos és komoly tüntetés Jézus mellett akkor, a midőn az egyháznak, Krisztusnak a pokollal szövetkező ellenségei a végsőre ve-

temednek, rablótamadást intéznek az egyháznak, a hazának legfőbb reményére, jövő támaszára, ifjuságunk szívére. Ez a hatalmas demonstrációja az ifjaknak még hatalmasabb ellen-súlyozása lesz ama mételyes, pokoli áraulatnak, mely ellenük világ szerte megindult!

Azért célja az ifjuság megkülönböztetett tüntetésének Krisztus mellett az lesz: hogy fiatalságunk az ünnepek során ismerje meg magasztos hivatottságát a jelenben, értse meg, hogy Jézus és egyháza szellemében nagyra van bízva a jövőben s tudja meg feladatát a jövő században, mely feladatot röviden így jellemezhetnénk, hogy tőle függ a küszöbön álló új század istenes vagy istentelen volta, édes hazánk boldogsága vagy boldogtalansága.

Célja legyen: hogy tanuló ifjuságunk egyházunk és hazánk javára nagy *szívbéli áldozatot* hozzon, vigyen Jézus Szents. Szívének.

A fiatalság személyesen hozza el szívét a kegyhelyre és ott az édes Szűz Mária anyai szívére keresztül ajánlja fel az isteni Szívnek megkérelvés végett a multakért ezt a fiatal, életrevaló szívet s főtápsztorunk atyai tanubizonyosága mellett tegyen szent fogadást, hogy szíve, lelke, minden tehetsége Jézusnak, az egyház és a haza szent érdekeinek lesz szentelve erőnyes, példás és Jézus Szíve szerinti praktikus keresztény élet holtigani folytatása által.

Ifjak! vannak hivatva Krisztus és az egyház földi győzelmének előmozdítására, siettetésére, édes hazánk keresztény katolikus érdekeinek megvédésére és így ennek az édes hazának a megmentésére!!

Nemcsak ebbe, de milliók és milliók örök életébe vágó nagy feladat az.

A vigaszteljes és reménylett megvalósítás útját egyengetni azoknak, a kik a nagy feladat megoldására hivatvák, legszentebb kötelességünk.

„Sauve qui peut!“ mondja a francia. Mentse, ki menteni képes!

Természetfölötti hatalommal, pokoli törekvésekkel és ellenséggel állunk szemben. Természet fölötti eszközökkel kell tehát harcolnunk, természet fölötti fegyverekkel útját állani egyházunk, lelkünk, ifjuságunk ellenségeinek

Természetfölötti eszközökkel küzdeni pedig ki van első sorban hivatva?

„Az egyház és a katolikus papság“

T. P.

A hét.

De mortuis nil nisi bene! Szép mondás, de nem akárki-nek a számára. A vandálok egész nemzet voltak, elpusztultak, de jó emlék nem maradt utánok. Herostrates, a Diana templom felgyújtója meghalt, de jó emléke nem maradt. És igen sokan haltak meg, kikről az idők tanujai: a történelem, az eseményeknek ez a sine ira et studio feljegyzője semmi jót sem tud mondani. Miért? Mert a ki az emberiségnek vagy csak egy nemzetnek is a megrontására tör, az kíméletet nem érdemel.

Bánffy Dezső br. is politikailag leszerenelt, de nincs joga abhoz, hogy bukásában legalább részvétet kérjen a maga számára.

Igaz, hogy az ő lapjai még az utolsó órában is azt hangoztatták, hogy B. a *nemzeti állam* megerősödésére a leg-többet tett, a miért kiváló elismerés illeti őt meg. Azonban jól tudjuk hogy az emberek is tudnak piratás nélkül hazudni s annál inkább igaz az, hogy „scripta non erubescunt.“ Ugyan mit is tett hát B. négy év alatt?

Először is hadat izent az egyháznak.

Szűk látókörénél fogva azt hitte, hogy vallás és erkölcs nélkül fennállhat az állam s az állatembereket könnyebben lehet kormányozni. Ugy gondolkozott, hogy a golyóknak és szurotyoknak nincs vallása s mégis megteszi a szolgálatot. És meg is tette a hirhedt választásoknál. Többet is tett. A népnek és a középosztálynak is annyira tönkre tette erkölcsi érzületét, hogy jó idő kell hozzá, míg az erköletelenség bacillusai kipisztulnak.

Az is a nemzeti állam érdekében történt, hogy dűrtörörra „megnevesítette“ az embereket. Hát ez is hiba? Oh nem! csupán csak a jobbérzesnek előtt értéktelenné és megvetetté tette az ilyenmü kiténtetéseket.

Az állam szömbolumából háromszinű rongyot csinált, pedig tudhatta volna, hogy ezért a hitvány rongyért sok becsületes embernek folyt el a vére.

Es hogy nemzeti kormányzására rátegye a koronát tervszerű aknavatásával aláasta a magyar alkotmányt, megteremtven az ex-lex állapotot, kidobván hazáját Bécsnek, feladván az ország örendelkezési jogát. De haza Istennek, a többek között az a híres isehli klanzula annyira kemény dió volt, hogy még az ő fogai is beletörött. — Ezt már a Tiszák sem tudják többet kineparáni. A hajthatatlan Tiszák sem, kik ime most a Szél előtt illő tempóval hajladoznak. Bizony így változunk meg, ha a meggyőződéseket annyiszor lehet fogásra akasztani, akár a felöltöt. Azonban legyen elég ennyi parentálásunk, forduljunk derűsebb és tisztább képhez.

Az egyesült ellenzék, mely mindig bizott a koronás királyi alkotmány büségében, fényes diadalt aratott. Fájdalmas lidérenyomástól mentette meg a haza.

Hála és elismerés illeti meg mindazokat, kik rendületlenül küzdöttek ebben a tusában. Abban a tusában, melyben, ha rájuk nézve kudarcot végződött volna, mindent veszítettek volna. Most pedig, hogy megnyerték a csatát, méltóságos öuralommal állanak félre, hogy az új kormány-nak a kalmat és módot adjanak arra, hogy a beke áldásait kiterjessze a mar-már kimerült és elkeseredett nemzetre. Nem kének sápot, nem kernek részt, megelőgesznek a kötelesség teljesítésébe szta öntudatával. Diadalszekertik az öröm könnyeitől áztatva, a nemzet becsülésének virágaitól behintve gördül tova, de lánc nem eszörő utánna, keserü sóhajok nem zavarták meg a nemes harmoniát.

Válóban ez is csak a magyar parlamentben történhetett meg, ezt is csak a magyar ellenzék tehetette meg, az az ellenzék, mely ragyogó tradíciók lelkesülve minden önhaszon nélkül csak a haza legszentebb érdekeit tartotta szem előtt.

Dicséret és dicsőség ennek az ellenzéknek!

Az új miniszterelnök kellően tudja méltányolni e törekvéseket s azért sikerült is neki kellő gyorsasággal a békét megkötni. Az előbbi kormány gögös követeléseiből sokat elengedett, viszont az ellenzék jogos követeléseiből sokat elfogadott.

Igy juthatott annyira, hogy talán már mire e sorok a nyomdáfesték aól kikerülnek, a megalkított kabinettel vonulhat be a parlamentbe.

Külömben már eddig is eléggé valószínű kombinációval találkozhatunk. — E szerint a régi kormányból Dániel, Erdélyi és Perczel vállannak ki, s helyettük Hegedűs S. és Plósz S. jönnek be, minthogy a belügyi tárcát Széll egyelőre magának tartanná fenn.

Ez a tervezet megnyugtatót kelt mindeufel s különösen örvendenek az Erdélyi és Perczel távozásán. — Az Erdélyi szereplése alatt ugyanis akkora volt a protekcio

használat, hogy már-már nagyobb körben elkeseredést keltett. — A Perczel erőszakosságához és durvaságához pedig csak az atya-mesteré volt méretető.

A két új ember közül Hegedűs S. régen kipróbált politikus. Általánosan ismert pénzügyi tehetése előtt ellenfelei is tisztelettel hajlanak meg. E mellett volt bátorsága arra is, hogy a Tiszák megkísérlett nyomása ellenére is, minden erejével a béke helyreállításán működjék.

Plosz S. pedig, mint államtitkár eddig is kivette a maga részét abból a fáradóból, melynek tulajdonosává most jelölték. Már 1880-tól tevékeny részt vett a törvényelőkészítés munkájából. Kidolgozta a polgári perrendtartás, a sommáseljárás (1893. XVIII. t. c.) s az 1893-ban megjelent teljes polgári perrendtartás előadói tervezetét.

Íme így állanak ma az ügyek. Reméljük minden jót.

+

A szölv.

Írta: *Rass Károly.*

Ott állottak a kirakat előtt és nézték a legújabb divatu sapkákat, ebből prêmes felöltőket, fehérpítés boákat, meg a közepén felállított hosszú selyemszállyos menyasszonyi ruhát.

— Ilus nem is tudta megállani sokáig szólás nélkül:

— Jaj, édes Irmuskám, alig várom, hogy férjhez menjek. Nézd csak azt a selyem uszályt! Milyen szépen omlik le a földre, s száz meg száz habokat alkot, mint valami kis patak. Úgy szeretném csak egy percre magamra venni. Tudod, ha egyszer férjhez megyek, egy épen ilyen menyasszonyi ruhát csináltatok magamnak, s mindennap fölveszem legalább egy félóraeszkára, hogy gyönyörködjem magamban.

— De persze csak akkor, mikor már az ebéd meg lesz főzve.

— Mitéle ebéd? Baff! Te azt gondold, hogy én talán bajlódni fogok az effélékkel? Hát azért megyek én férjhez hogy szakácsné legyek? — Nem biz én soha!

— De nekem azt mondták, hogy egy jó háziasszony mindig maga kell megfőznie az ebédet.

— Ki mondta?

— Az édes mamám.

— Nő, ugyan szép dolgokat tanított neked is az édes mamád.

— Hát nem kell?

— Persze, hogy nem! Egy jól művelt háziasszony soha sem néz a konyhába, ezt mondta az én mamám, s én csak annak örvendek, hogy már nemsokára itt van az idő, a mikor én is . . .

Irma megszégyelte magát.

— Oh, hogyan is gondolsz rá, hiszen ez még olyan messze van.

— Nős? Legfenneb — öt év.

Irma számítani kezdte az ujjain: 13, 14, 15, 16, 17 . . .

— Na úgy már hiszem.

— Több semmi esetre sem. Nem is tudnám elviselni, hogy tizenhét éves koromban ne menjek férjhez.

Most már az Irmának is megjött a kedve:

— Na azt már én sem . . . Jaj, édes Ilus, csak telne hamar az idő!

— Óh, ne félj! Olyan gyorsan tova fog repülni az a négy év, hogy észre sem vesszük, s eljön az amit és a kit várunk.

— Tudod, Irmuskám, én mindig azt fogom számítani, hogy hányszor megy el a hó a házak tetejéről, és hányszor fog zöld leveket bajtani, meg édes illatot terjeszteni az a három akácafa, a melyik az udvarunkon van. Aztán mikor négyszer lebhullattak a fák levelüket, s a száraz, kopár ágakat szép fehér ruhába öltözteti a hó, akkor tudni fogom, hogy közel van az idő.

— Nekem meg az lesz az irányadóm, hogy hányszor építik fel a kedves kis feeskék sártészekéiket ott az eresz alatt. Ezelőtt is mindig azt ügyeltem. Felépül a kis bajlák, puha tollakkal kibélelik, aztán a feeskepár beköltözködik, nevelnek olyan c-epp fiafeeskéket, aztán mikor azok is megnőnek, megtolvasodnak, elrepitik őket, s elmult egy év. Csak még négyszer lássam ezt, aztán az ötödik tutva fog eltelni.

Most megint Irmán volt a sor:

— Igen, de ugy-e édesem, tizenhétéves korunk előtt nem megyünk férjhez, akárhogy is akarja a mamánk?

— Oh nem, az én mamám nem is fog erőszakolni; meg-egyeztünk már: azt mondta, tizenhét év előtt nem enged, hogy vigyemek.

— Jaj de jó lesz, ezt én is megmondom a mamámnak. Egy kicsit elhallgattak. Ilus kezdte meg újult erővel:

— Te hogy fogod majd készíttetni a derekat?

— Én? Hát rózsaszín betéttel úgy százfodrosan és bngy-gyos ujjakkal.

— Én inkább szeretem a világos krémet, hanem az aljat megbagyom épen abban az állásban, mint a milyen a kirakathban van, az nekem nagyon tetszik.

— Olyan volt Bereczki Erzsinek is a menyegzőjén.

— És jól nézett ki ugy-e?

— De jól ám!

Most Irmának ismét eszébe jutott valami főbenjáró dolog.

— Hanem te Ilus, — én igazán — nem tudom elhatározni magamat, hogy, hogy — Nagyon akadozva ment neki a beszéd.

Ilus kisegítette:

— Na mire nem?

— Hogy a templomban esküdjünk-e, vagy pedig odahaza, mert én ugy restellem, annyian nézik és ballgatják az embert mikor ott mondja azokat a szent esküszókat . . . jaj, már most is úgy szégyelem magamat, ha rá gondolok.

Iluska lekacagta:

— Oh te kis bohó! Lásd én mindenestre az oltár elé megyek. Sokkal érdekesebb a templomban, mint odahaza. Így legalább eljönnek és megbámulják az emberek, még a hivatalnokok is, de ha otthon tartják, hát legfennebb az a néhány rokon, meg ismerős, ah ez felette unalmas mulatság.

Irma érezte, hogy elvileg ismét igazat kell adjon a másoknak. S a tizenkét éveket két darab tulajdonosnője, egymás karjába esíspeszkedve, boldogan sietett tova, s beszélgettek a hosszú selyemszállyos menyegző-ruháról, mirtusz koszoruról és fehérbe öltözött nyoszolyólányokról.

*

Az időnek soha sincsen munkaszünet: mindig öröl, örli az éveket.

Az akacéfal buszonhatszor hullatták el édeskés illatú virágaikat, s a fecsképár huszonhatodik ivadéka is szárnyára bocsátotta gondosan nevelt kicsinyeit.

A kirakat előtt állottak, s nézték a haldokló uborka szezon utolsó bébékalapjait, s a közpén azt a hosszú selyemszályos menyasszonyi rubát. A járda szélén, illendő távolságban egymástól, gyümölcsárusítónok kínálgatták már a közelgő őszi birtókelet: az élénkzöld szőlőfürtöket.

Ilus szólalt meg először:

— Oh én nem is tudom, miért tesznek a kirakatba menyasszonyi rubákat! Hát mondjad édes Irma, van ennek valami célszerűsége?

— Oh dehogyan van! Hiszen a kinek szüksége van rá, az csináltat magának, vagy hozat Brüsszsből, Párisból, de nem innen a kirakatból,

— Nekem ugyan nem kell sem innen, sem Brüsszsből
— No nekem sem.

— Hogy én valamiké alárendelje legyek?

— Egy férfinak?

— Aki zsarnokoskodjék fölöttem?

— Hogy én azt tegyem a mit ő akar?

— Es mindig az ő kedvence ételeit főzsem?

— S bibelődjem valami rossz porontyokkal?

— Soha!

— Inkább meghalok.

— Menjünk! Nem szeretem nézni ezeket a lébaságokat!

— Menjünk!

Menetek. Tizenhárom másodperc múlva aztán Ilus fölvette az elejtett fonalat:

— Pedig látod édes Irmám, módomban volt válogatni

— Epen mint nekem.

— Na nézd, épen itt jön szemben ez az orvos, ne, mindjárt köszön, ez is rajongott értem, s kért is eleget, hogy menjek utána, de olyan csúf nazy kezei vannak. Hát én egy ilyen lapákező ember oldala mellett töltsek el egy életem? — Százszor inkább a halált!

— En csak most két hete kosaraztam ki újból egyet. Pedig kitűnő párti volt ám! Négy lovas hintón járt be ide a falusi tanyájáról. Háromezer hold birtok ura, hiszen ismerted?

— Csuka Demetert?

— Igen.

— Nagyon jól.

— Az is kérte a kezemet, de mikor olyan csunya neve van! — Milyen szépen is hangzott volna a társaságokban: Csuka Demeterné! Vagy egyszerűen csak: Csukáné! — Csukáné!!! Jaj de neveltséges! — Na engem ugyan nem fog horogra keríteni egy Csuka.

— Oh lelkem, így vagyunk mindenkivel. Ezek a mostani férfiak nem érnek semmit. Máskülömben is szörnyű lébák. Nem lehet látni egy tisztességes komoly embert.

— Pláne a fiatalság!

— Bolond az egész!

— Mániaja, hogy csak fiatal lányt vegyen el, mintha bizony azok különbek volnának.

— Igen, mert ostobák.

— Mint a liba.

— Semmivel sem különbek . . .

Irma hirtelen közbevágott.

— Nézd csak itt jön az új alügyész.

— Ugy-e, milyen ügyes, derék ember? Milyen elegáns a megjelenése, és milyen disztingvált járású! Látszik rajta, hogy nőtlen . . .

— En nem látok semmi ügyességet benne. Különbö akármilyen ügyes is, ő is csak olyan léha, mint a többi.

— Hogyan?

— Azt mondják jegyben jár egy tizenhét éves leánnyal . . . Egy alügyész, és egy tizenhét éves leányka!

— Ah? — Hát én a tegnap este láttam először, és csak úgy futólag vettem szemügyre . . . Na nézd, de ügyetlenül áll a nyakkendője!

— S mekkora lábai vannak!

— Es milyen kivágotg ezalért hord, hogy látszódjék az a szörnyűséges ádamcsutkája!

— S az ilyen ember még nőstül!

— Na hiszen, én ugyan nem mennék hozzá egy országért.

— En még úgy sem!

— S az ilyen is kap feleséget!

— Igen lelkem, mert ezekben a mostani lányokban nincs semmi megmondoltság. Férjhez mennek tizenhét éves korukban is, csak vigyék őket . . .

Az utcasarkon egy suszter egyrek állott, s nagyúri megvetéssel nézett a féligérett szőlőfürtökre. Aztán stoikus nyugodtsággal tovább ment, csak épen annyi megjegyzést tett:

— Savanyú!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A görög keleti románok metropolitája.**

Király ő Felsege *Melianu János* aradi görög keleti román püspöknek nagyszabeni érsekké és metropolitává történt választását jóváhagyta. Beiktatása március 12-én lesz.

— **Geréb Béla kitüntetése.** Király ő Felsege Marosvásárhely törvényhatósága város polgármesterének, *Geréb Bélának* a királyi tanácsosi címet adományozta.

— **A marosvásárhelyi szentferencrendiek temploma.** Már egyszer megemlékeztünk ama merész és szenzációs tervről, mely a marosvásárhelyi szentferencrendiek templomát mintegy 110 méterrel a piactérről befelé tolatni szándékozik. E tervről a „Székely Lapok“-ban most bővebb ismertetést találunk. E szerint Bobula János főv. építész Friestedt P. L. és Horváth Gyula elkagói mérnök-vállalkozókkal a na okban Marosvásárhelyre érkezett. Megvizsgálták a templomot, megtették számításait és beterjesztették ajánlatukat. Ez ajánlatban késznek nyilatkoznak a 4 emeletet is elbíró hatalmas alapfalakkal bíró templomot 31 méter magas tornyával a hozzá épített rendházzal együtt 29.650 frtért jelenlegi alapjukról 1½ méternyire felemelni és egyenes irányban a fel. en át mintegy 110 méternyire hátratoslni és ott a már előlegesen előkészítendő új alapfalakra jó állapotban rá helyezni. A munkálatot 6 hónap alatt végezik el. A vállalkozók a rend bel-egyeződését várják.

— **Római hírek.** Régi dolog, hogy Itália állami egyeteméről a theologiai fakultással Isten neve is ki van zárva. Vallást, erkölcsöt szabadon tiporhat itt tanár és tanít-

vány. Hogy ily viszonyok között nem könnyű férfiasan helyt állani sz. vallása mellett, könnyen érthető. Ep ezért régi óhajja volt ő Szentségének, hogy ez istentelen egyetemekazon hallgatói, kik hittőlköz hűek akarnak maradni, tömörüljenek. Óriási nehézségek leküzdése után megalakultak e körök és a kath. mozgalomban vezérszeret játszottak. Csak Róma hiányzott még: itt ütötte fel főtáborát az Egyház ellensége. Már-már feladtuk a reményt, hogy az egyetem kaphat kath. kört. De egy szerény jezsuita atya, P. Zocchi nem nyugodott: gyűjtő szónoklataival, megkapó példájával, lángoló buzgalomával megteremté végre a bízhatatlannak látszó És vasárnap volt oly szerenés, hogy ő Szentsége trónjához vezethető az ujjonnan megalakult kath. egyetemi kör tíz tagból álló küldöttségét. Odaléptek zászlóikkal az ifjak a pápa elé, a ki remegő kézzel adá áldását trigyűkre. A zászló a különböző fakultások színeit hordja: a színek keresztet alkotnak s a hol egybetonódnak, a katakombák megszentelt jelképe, a horgony: ragyog. A horgony fölött aranybetűkkel be van szöve a színekbe „Initium sapientiae timor Domini.“ „Az Úr félelme a bölcsesség kezdete.“ A zászló ellentett oldalán a színekből fényesen emelkedik ki az „Immaculata Conceptio“ képe. — A zászló spanyol apácák kezeműve. — Ez ifjak máris erős barcot vívtak hittől mellett az elmúlt évben: mikor ünnepelesen a jelvényekkel megjelentek Sz. Péterben Ő Szentsége egy miséjén, társaik falragaszokon nyíltan legyalázták őket s az egész egyetem a rektorral az élen tüntetett ellenük Giordano Bruno szobra előtt. A kath. kör, mely 120 tagból állott, 80-ra csappant meg, de ez a 80 nyíltan, egész Róma és Itália előtt nyílt manifestummal megmondá, hogy utolsó csepp vereig hű marad hitéhez és a pápához. — Ő Szentsége a fogadtatáson különösen a szívükre kötötte, hogy szorgalmas tanulással is mutassák meg, hogy katoliku-ok!

— **A francia köztársaság új elnöke.** Faure Felixnek hirtelen balála után harmadnapra már megválasztották az új elnököt Loubet Emil, eddigi szenatusi elnök személyében. Loubet már megküldötte üzenetét a szenatusnak és kamarának. A radikálisok és szocialisták meg vannak vele elégedve, míg a konzervatívek különféle csoportjai nagy hidegséggel fogadták.

I R O D A L O M.

* **Az érzetek keletkezése és sorsa.** Irta dr. Vass Albert theol. tanár. Gyulafehérvárt, 1898. nagy 8-adret, 37 oldal. Nehéz problema megfejtését tűzte ki címül művének a szerző. A Röntgen-féle sugarak érzékelhetővé teszik a test belső szerveit, de a leiket, következőleg ennek sajátos működéseit, lefényképezni még ez ideig képtelen a tudomány. A filozofia ugyan a legmesszehatóbban veszi a bonckés alá az embert, de valódi productum nála is kevés. Jól eső örömmel olvassunk tehát minden olyan munkát, mely a lelket

takaró látványt igyekszik föllebbenteni és behatolni azokba a redőkbe, melyeket egyedül Isten ismer. Lynemű munka fekszik előttem; át is olvastam, gyönyörködtem is benne. Nemi élettani ismeretek előrebocsátása után szerző a külső világnak öt érzékszervünkre gyakorolt benyomása következtében bennünk keletkezett érzetek sorsát igyekszik megközelíthetővé tenni. Sikertől-e? e kérdésre igenlőleg adja meg a választ; mert egyéniségének megőrzése mellett mely megfigyelő képessége az idevágó nagyobb szabású munkákban megjelent pro és contra véleményeket destilláltan csoportosítja, a mi könnyen áttekinthetővé teszi az egész művet. Kedvesen ajánja e művet szerzőnek a kifejezésekben világosságra való törekvése, a helyi-el-közel fölesillámló alanyi hangulat, mely jóleső azarként övezi a filozofiai nehézségek rengetegét. mért is mi is csak melegen tudjuk ajánlani dr. Vass munkáját minden tudományszeretőnek. Sz. F.

* **Felkérés előfizetésre.** Rövid lesztek. *Kath. búcsújáró* cím alatt egy 100 oldalra terjedő művecskét állítottam össze.

A cím jelzi könyvem tartalmát és célját: szép imádságokkal egyetemben a búcsújárás szertartásos cselekményeit ölelve fel.

De ezenkívül — erdélyi egyháztörténelmi szempontból — művem egy specialis oldallal is dicsékedhetik; szórakoztató olvasmányul hozva ismertebb kegyhelyeink történeteit.

Ez a magam részéről.

Téged kedves publikum — ni. kartársaim és mt. kántor urak — kérek művecském pártolása és terjesztésére az ájtatos búcsújárók között. Ara fűzve 25 kr. kötve pedig 50 kr. Sacerdotibus — kevés számban — etiam erga Saera szolgálhatok, két fűzött példányt egy-, kötöttet pedig szintén egy intencióért számítva.

A munka portómentesen küldetik szét.

Az erdélyi főt. püspöki hatóság jóváhagyása mellett, a sajtó alól már kikértilt művecském nem csak a szokásos évét, hanem a századvégi búcsújárások alkalmával is célhoz vezető kalauzál szolgálhat.

Deácsaknán, 1899. február 8.

Kovács Gyárfás, lelkész.

A „*Kath. búcsújáró*“ ismertetését a következőkben adjuk: E művecske nemcsak a szertartásos cselekmények előtűntetésével érdemel kiválóbb figyelmet, de mint hasznos olvasmány is a nép számára bátran ajánlható, egyes kegyhelyek és képek történeteit is felölelve. Bár szerző — úgy látszik — a századvégi hódolati nyilatkozások szemmel tartása mellett állította össze művét: de szerintünk e körülmény csak indító okul szolgálhatott arra, hogy a „*Búcsújáró*“-t tának indítsa; mert e mű, mint célirányos kalauz, minden helyen és időben búcsújárásokhoz mindig alkalmi. — Szerző, ki már 25 év óta műveli a magyar irodalmat, különösen jó szolgálatot tett az erdélyi kegyhelyek történeti adatainak összegyűjtésével. Művét melegen ajánljuk.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat Felelős szerkesztő: **Koródy Péter dr.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamál Ágoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.